

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. VI. Attentio ad officium diuinum cum perfectione persoluendum
necessaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

CAP. VI.

ATTENTIO AD OFFICIUM DIVINUM CUM PERFECTIOE PERSOLVENDUM NECESSARIA.

SECUNDVS Actus Intellectus proprius, qui debet officium diuinum comitari, siue legatur, siue canatur, est ATTENTIO, siue consideratio eius quod dicitur, & fit. Quæ aded est necessaria ad orandum absq; peccato, vt, qui spontè distrahitur dum orat, non faciat veram orationem, imò etsi aliquid oret absq; obligatione, peccet ita orando, cum enim orat, tenetur (vt ait S. Thomas) orare cum attentione ad id quod facit, ob reuerentiam Dei

Maiestati debitam, cum quo loquitur. Qui non acquiescit adorationi, aut laudibus merè externis; sed potius de eis conqueritur, dicens per Isaiam Prophetam: *a populus iste ore suo, & labiis suis glorificat me, cor autem eius longe est a me.* Et bene dixit longè esse: vt enim S. Hieronymus aduertit, non accedimus ad Deum corpore, sed spiritu; nec sola lingua oramus, sed corde; neque adoratur externis tantum ceremoniis, sed vt ipse Saluator dixit: *in spiritu & veritate; nam spiritus est Deus: & eos qui adorant eum in spiritu & veritate oportet adorare;* hoc est, adorationi corporis adiungere debet adorationem spiritus. Et quam maior esse potest incivilitas, & irreuerentia: quam si quis cum Rege cælesti colloquens, spontè occupetur cogitationibus rerum terrenarum? Si est inurbanitas; quòd, qui cum magno aliquo principe loquitur, aliò respiciat: quòd maior erit, cum Deo colloqui, & effundere se per imaginationem ad res huius mundi? Et mente attendere ad creaturas, non habita ratione, quòd loquaris cum Creatore? hoc (ait S. Basilius) non est orare: sed irridere, non est Deum placare: sed ad indignationem eum permouere; non est petere aut gratias desiderare: sed incidere in nouas offensiones grauib; suppliciiis dignas: *maledicti enim est (vt Ieremias ait) qui facit opus Domini fraudulenter.* Officium autem Diuinum (vt aduertit S. Bernardus) appellatur per excellentiam *opus Dei*: quo nomine illud S. Benedictus in sua regula appellauit dicens: nullam rem prefferri debere *operi Dei*: quòd igitur minus illud est negligenter peragendum. Quæ autem maior negligentia (ait S. Cyprianus) esse potest; quam à te ipso exire, & permittere, duci te ab impertinentibus ac profanis cogitationibus, dum opus Dei facis quod est oratio? Homines offenduntur cum exteriora indecentia oculis suis vident: at Deus qui videt corda, offenditur distractione voluntaria, quam in eis animaduertit. Et quemadmodum d *spiritus modestus, & quietus (vt ait S. Petrus) est in conspectu Dei* (ocuples valdeque illi placet: ita spiritus inquietus & impudens, qui va-

2. 2. q. 83.

n. 3.

I

1/1aia 29 13

Ibidem.

b Ioan. 4 23

2

3

Ser. de orad.
Deum. ex S.
Thom. (sup.
c Iere. 48. 1.)
Serm. 47. in
Canticis.
Lib. de Orat

4

d. i. Petr. 3 4

*In Psal. 39.**c Psal. 118.
145.**Suares, hac
latè probat
lib. 4. de
Moris. c. 26.*

gatut per terram, nec vult se continere, pauper est, & miserabilis, Deo
valde displicet: quia non concordat cum ijs, quæ lingua loquitur. Ideo
S. Augustinus monet, vt dicant labia quod habet cor: cor autem attendat
ad ea quæ labia proferunt; & e clament cum Dauide *in toto corde suo*, non
permittendo in res varias distrahi. Ex quo intelligitur recitantem Ha-
ras Canonicas cum distractione voluntaria, non implere præceptum Ec-
clesiæ: quæ verè non iubet dici aut legi Psalmos vocaliter quomodo can-
que, sed orare & laudare Deum: vult enim Ecclesia satisfacere obligati-
oni suæ per suos ministros tanquam delegatos & destinatos ad orandum
ipsius nomine. Quod si illi orent: quomodo potest ipsa per eos orare?
Et quemadmodum illi, si non habeant debitam intentionem, non satis-
faciunt suæ obligationi, nec iure possunt distributiones acquirere: ita neque
satisfacient, neque ius habebunt ad distributiones, si desit illis attentione:
quia vtraque est necessaria, vt oratio sit vera, ac proinde tenentur iterum
dicere officium cum debita attentione, antequam præcepti tempus elabi-
tur: siquidem distractè orantes illud non impleuerunt.

S. I.

ALIAE MULTAE rationes ad nos inducendos ad hanc attentionem
positæ fuerunt Tomo præcedenti ad finem: quarum hoc est com-
pendium & summa. Quia ad id nos obligat magna nostra vilitas,
collata cum magnitudine Domini, cum quo loquimur. Deinde ob-
strum proprium commodum. vt possimus malorum nostrorum remedi-
um & bona, quæ petimus, impetrare; nec laborare in vanum & sine fru-
ctu. Item ne culpam contrahamus ex eo, quod ad culpas delendas est de-
stinatum; & accipiamus detrimentum ex eo, quod ad vilitatem erat or-
dinatum. Et ne defraudemur fructu refectionis, & robore spirituali, quod
per orationem possumus obtinere, si simus Fideles Ecclesiæ, & populi
Christiano, quorum Ministri sumus. Et propter excellentiam ipsius operis,
quod est dignum, vt summâ diligentia peragatur. Et ne contemptui simus
hostibus nostris conantibus nostras orationes maculare. Propter exem-
plum etiam Sanctorum Sacerdotum & Ministrorum, qui nos præcellerunt,
& suum studium adhibuerunt, vt attenderent quid orarent: nec non
desunt multi in Ecclesia eis similes. Camque nos eiusdem sumus Con-
gregationis: pudor est, si tam procul ab eorum imitatione recedamus. Ac
deniq; propter assistentiam Sanctorum Angelorum, nos comitantium, qui
pudore quodam suffunduntur, videntes nos adeò distractos & artidos ob-
repiditatem nostram; sicut plurimum lætantur, cum alios vident valde at-
tentos, & feruenter deuotos. His itaq; rationibus permotus, ac persuasus,
quod plurimum referat hanc habere attentionem, adhibere debes medi-
practica ad eâ obtinendâ; & remouere oēs occasiones distractionis externæ
& internæ.

& interna; & diligentem operam dare, ut cor liberum sit à curis & negotijs, quæ prius agebas; hoc enim est *aire prius ad montem myrrha*, hoc est ad mortificationem; & postea *ad collem thuru*, hoc est ad orationem. Nec sine causa hæc exercitia appellantur nomine *montis & collis*, quæ sunt loca ab hominum strepitu separata: ut significant secessionem, & solitudinem internam, & quietem ac pacem externam; ad quas dirigitur efficacia mortificationis; & easdem exigit oratio, ut sit perfecta. Sed nominatim urget obligatio evitandi occasiones distractionis proximas, qualis esset Horas dicere in foro, aut in platea, aspiciendo quid geratur; aut easdem dicere, cum externo alicui operi faciendo attenditur: quod ipsam attentionem facile ad se trahit, quale esset scribere, aut pingere; & multò adhuc magis, si actio esset interior mentis; quale esset studere, cogitando, ac discurrendo circa aliqua puncta alicuius scientiæ; & multò adhuc peius esset, si opus ipsum aut cogitatio profana esset, & planè indigna officio, quod peragitur, idem etiam detrimentum adfert anxietas & sollicitudo citò se expediendi ab officio, ut ad res alias agendas eatur. Quare mortificatio semper adhibenda est, tranquillando cor, iuxta illud quod ait S. Hieronymus: melior est quinque Psalmorum decantatio cum cordis puritate, & serenitate, ac spirituali hilaritate; quàm totius Psalterij modulatio cum anxietate cordis & tristitia.

VI AVTEM intelligatur quænam attentio sit de præcepto necessaria, & quænam ex consilio: advertendum est, non esse necessarium ut attentio ad officium, quod legitur, vel canitur daret semper actum, & re ipsa quædam totum officium peragitur; sed sufficere, ut officium inchoetur eâ voluntate & animi decreto, quòd velit orans esse attentus: nam tale propositum, etiam si postea interrumpatur, te invito, aut non advertente, & propterea attentio non sit semper actualis: manebit tamen propter prius decretum attentio virtualis. Distractio enim involuntaria non est culpabilis in oculis Dei: modò curæ sit, statim atque advertitur eam reparare; & occasio eius, cum præveniri potest, removeatur. Ac proinde Ecclesiæ præceptum non tam est de ipsa attentione ad officium dicendum, quàm de voluntate & firmo animi decreto eam adhibendi & procurandi: ita ut ex parte nostra nihil, ad eam adhibendam, negligatur. Et hanc voluntatem Innocentius Pontifex appellavit *devotionem*, cum iussit omnes studiosè ac devotè quantum Deus eis dederit, officium orare. Ex quo, fit ut, teste S. Thoma, nec meritum, nec satisfactio, nec impetratio orationis pereat propter distractionem involuntariam. Cùm enim Oratio sit sancta, & laudabilis, non debet suis fructibus defraudari propter aliquid, quod evenit absq; culpa orantis. Quævis negadū non sit distractionem, etiã involuntariã, duplex magnū incommodū adferre. Alterū est, quòd quædiu illa durat, non crescat meritum,

quod

Cant. 4. 6.

In res Monachia. c. de contempl. & Orat. refertur De Consecr. D. 5. c. non mediocriter.

c. Dolentes de celebrat. Missarum. 2. 2. q. 83. c. 13.

I Suarez lib. 3. de Gloria. c. 5.

quod, durante attentione, crescere potuisset. Qui enim orat aliquem Psalmum, semper attentus spiritu ad id quod orat, sensim cum ipsis verbis, & affectibus, quos eos dicens excitat, meritum auget. Quia tamen primum tantum verbum attentè dixit, & sic aliquod gratiæ & gloriæ augmentum est promeritus, si in reliquis cum distractione progrediatur, non auget hoc meritum nouo alio gratiæ & gloriæ augmento. Externum enim opus totum suum meritum accipit ab actu interno: quo cessante, etiam nouum cessat meritum. Quamuis totam opus dicatur esse bonum & meritorium propter meritum, quod in primo interno actu habuit. Vult autem hoc monere, non, vt, qui huiusmodi distractionibus vexantur, tantum abijciant; sed, vt ex hoc ad eas præueniendas extimulentur, & auerentur: ne solum augmentum suorum meritorum abscondatur, dum orant. Quamuis non abscondant augmentum satisfactionum pro peccatis peccatorum. Satisfactio enim ex eo præcipuè crescit, quòd opus ipsum sit grauius, & maiorem inferat pœnam, vt alibi dictum est. Cum igitur, quamdiu lectio vel cantus durat, etiam cum distractione inuoluntaria, duret quoque pœna, & labor ipsius operis: idèd etiam crescit satisfactio.

ALTERVM nocumentum quod in seculo dicitur, est, quod dicitur (vt S. Thomas dicit) amittitur spiritualis resectio animæ: quæ consistit in deuotione interna, aut in bono aliquo cordis affectu, aut in cogitatione aliqua sancta, quæ & illustrat intellectum, & animum addit ad laborandum. Quod totum nec sentitur, nec aduertitur, nisi attendatur ad id, quod oratur. Ac propterea dicit Apostolus: *si orem lingua, mens mea sine fructu est*. Ex quo fit, vt non quilibet attentio sufficiat ad hunc fructum hauendum, nisi talis aliqua procureretur, quæ non solum ad verba attendat.

§. II.

AD CUIVS REI maiorem explicationem est aduertendum, quod (vt idem S. docet, & S. Bonauentura, & nos fusiùs explicauimus in libro Ducis Spiritualis) tres sicut modi attentionis. *Quædam* est superficialis, vt dicitur, ad verba quæ leguntur, aut canuntur: vt bene & integrè proferantur. *Alterâ* est ad litteralem eorum sensum: attendendo scilicet & diligenter obseruando quid in orationibus petatur, aut dicatur in Psalmis, & Lectonibus. *Tertiâ* est spiritualis, quæ attendit ad vnum ex tribus: vel (vt S. Bonauentura ait) ad sensum mysticum magis quæ eleuatum ipsorum verborum; aut (vt ait S. Thomas) ad præsentiam Dei, cum quo loquimur; aut denique ad necessitatem, cuius causâ oratio instituitur: etiam si verba non videantur eò spectare. Harum trium attentionum prima est omnibus necessariâ; nam sine ea non potest impleri bene præceptum de eis proferendis, & integrè pronuntiandis: & illa sola sufficit pro ignorantibus latinis, & qui non possunt alias consideraciones, & excellentes

Tomo. 1.
tract. 3.

2
Supra.

b. 1. Cor. 14.
14.

3
De Processu
Religios.
Process. 7. c. 3.
Tract. 1. c. 18.
Suarez lib. 3.
de horis c. 4.

contemplationes habere, aut inuiti ad alia distrahantur. Qui autem sola hac attentione contentus esset, & simul imaginationem & intellectum applicaret ad res alias prauas, aut nihil ad rem facientes, & remotas ab eo, quod fit: is inquam non impletur præceptum. Cum enim, ut præcepto satisfaciatur, debeat habere intentionem orandi, & cum Deo colloquendi: tenetur procul dubio ita ipsa verba proferre, ut sciens & volens non vage- tur; nec locum det cogitationibus indignis, quæ coram ipso Domino proponantur. Et quamuis orans non teneatur optimam, quæ esse potest, attentionem habere: tenetur tamen non ponere obiectionem ad id indignum, & velle verba illa proferre, quasi homo loquens cum Deo. Quare ignarus Latinæ linguæ curare debet aliquid de tertia attentione; attendendo sal- tem, quod oret & laudet Deum; & quod illa verba offerat, ut concedat Deus quod in eis petitur; aut illa approbet, & eis glorificetur: etiamsi ipse ea non intelligat. Et hoc sufficit, ut sui desiderij ac voti fiat compos: eum in modum quo legendi & scribendi ignarus offert Pontifici aut Regi ali- quod Memoriale ab alio sibi scriptum: quod sufficit, ut ipse quod desiderat consequatur. Et hac via Latinæ linguæ ignari obtinere possunt spiritus re- fectionem, quæ est Orationis propria: largiente eis Domino nostro spiri- tualem dulcedinem, & cordis anhelationem, quam possent ex verborum intelligentia haurire.

QUI AUTEM cum maiori perfectione cupiunt Horas Canonicas o- rare, contendere debent ad tertium genus attentionis in aliquo ex tribus eius gradibus, & præcipue, qui respiciunt ipsum Deum: ita tamen, ut ni- hil detrahatur primæ attentioni, quæ est ad ipsa verba, nec in ea vllus fiat defectus. Quod intelligemus, si attendamus intellectum nostrum duobus modis posse in Diuino officio, siue legatur, siue cantetur, eleuare sese ad præsentiam Diuinam, & ad meditationem, aut contemplationem rerum celestium, aut nostrarum miseriarum. *Alter* modus est, cum ipse non ex propria electione ad eas se applicat; sed ex inspiratione Dei, ut aliqua tunc ad id impellentis; aut quod ipsamet vocalis Oratio, & Psalmorum lectio cor emollit, & suspendit spiritum; aut ex bona consuetudine & facili- tate, quam habet in exercitijs internis. Et tunc dubium nullum est, quin satisfaciatur valde bene præcepto Diuinum Officium dicendi. Esto enim non habeat tunc actualem ad ipsa verba attentionem: quia tamen virtua- lem habet, et ad id sufficit: sicut etiam fuisset satis, si nolens fuisset ad alia distractus. Qui tamen aduerneret, se ita trahi ad sublimes ad id meditatio- nes, debet eas interdum interrumpere, renouando attentionem ad verba, quantum scilicet opus erit, ut sit certus & tutus, quod omnia dixerit. Nam si suspensio spiritus tanta esset, ut re ipsa lingua non fungeretur officio suo, non impleteretur præceptum: quod non est latum de oratione tantum men-

tali, sed etiam de vocali. Quod tamen incommodum euadet, si oret simul cum alio, aut saltem legat in libro.

ALTER orandi modus est cum spontè sese applicat orans ad cogitandum de Deo, aut aliquo mysteriorum eius. Et tunc etiam mihi certè persuadeo (quod & S. Thomas, & alij graues Doctores dicunt) hanc attentionem sufficere: modò sufficiens cura adhibeatur, ne sit defectus in prolatione verborum. Nam ad veritatem & perfectionem oratoris vocalis non opus est, cum reflexione quadam cogitare, quòd loquaris, aut aliqua verba proferas: sed satis est, quòd re ipsa ea proferas, & dirigas ad Deum, qui illa intelligit; & vt internè cum eo loquaris, ac de eo cogitas. oratio enim (vt ait SANCTVS IOANNES Damascenus) est eleuatio quædam Spiritus in Deum: in hoc autem casu, Spiritus est eleuatus & cum Deo vnitus: quia simul offers cor tuum & Sacrificium illud labiorum tuorum, verba scilicet illius orationis. Non tamen sufficeret ad hoc, quòd meditatio esset de rebus bonis ac Diuinis, si esset tantum speculatiua, qualem habent, qui student Theologiæ; aut de eisdem rebus cogitant, vt concionentur, aut doceant, aut aliquid de eis scribant. Hic enim meditari modus non est orare, nec cum Deo loqui; neque ad id dirigitur, sed ad sciendum, aut studendum: & hoc nomine improbat S. Bernardus modum hunc cogitationum, dum in Choro cantatur. Quamuis enim ex se sint sanctæ cogitationes: tunc tamen non sanctè agitantur in corde, nec placeat Spiritui Sancto, vt orationi aliquid admisceatur, quod eidè non sit accommodatum. Si tamen meditatio sit practica, & afficiens; ac dirigatur ad accendendum in anima ignem Diuinorum affectuum, qui prodeunt ex consideratione Diuinarum amplitudinum, aut beneficiorum, aut mysteriorum nostræ Redemptionis, aut nostrarum miseriarum: non est talis meditatio ab oratione vocali aliena; sed potiùs ad eam dirigitur, eamque excitat, & accendit. Erit tamen tutior, si erit conformis argumento, quod in ipsa oratione vocali proponitur: accepta scilicet ex eo occasione meditandi, & cum Deo interiùs agendi: sic enim minùs erit periculi deficiendi in prolatione verborum: quia meditatio cohæret illis. Et vniuersim, quomodocumque ores, siue memoriter, siue ex libro: is modus attentionis ad eò moderatè ad verba est seruandus: vt neque negligatur cura ea proferendi; neque relinquantur attentio ad cogitationes rerum exceliorum: vt fugiatur extremum in quod scrupulosi impingunt, quorum anxietas in proferendis omnibus verbis, ita eorum iudicium perturbat: vt non attendant ad sensum & Spiritum eorum. De quibus dicere licet illud Apostoli: *a Deo fecit nos idoneos ministros Noui Testamenti: non littera, scilicet sola, sed Spiritus: littera enim occidit, Spiritus autem viuificat.*

Art. 13. cita.
to Suarez.
c. 4.

Lib. 2. Fidei.
c. 14.

Serm. 47. in
Cant. ad f.

2. Cor. 3. 6.